

NHC3

Tikšanās ar pašvaldību speciālistiem
**Pašvaldību pieredze un izaicinājumi videi
draudzīgai būvniecībai**

Diskusija un rezultāti

2025.gada 31. oktobrī, Cēsīs

Interreg
Baltic Sea Region

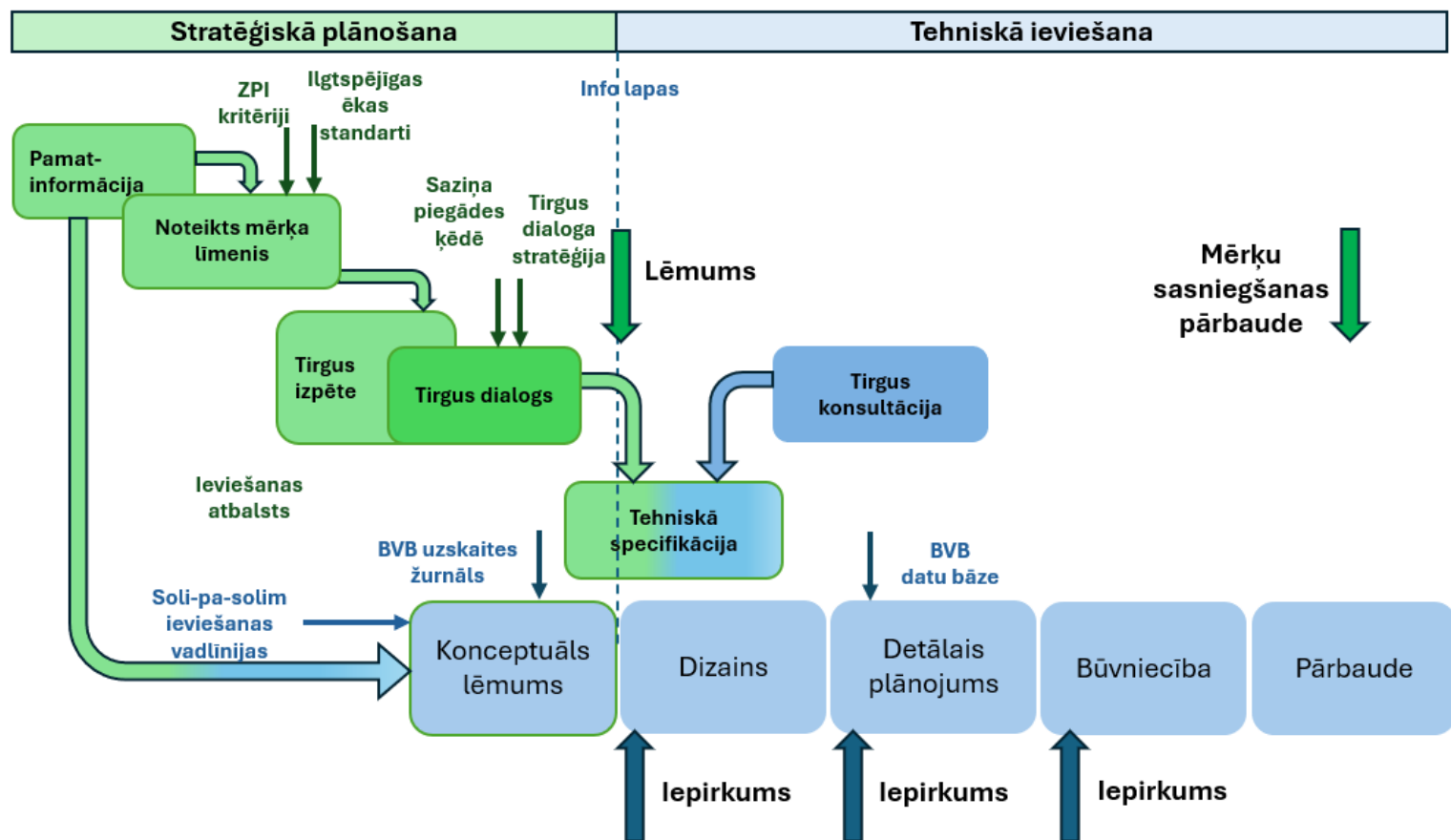
Co-funded by
the European Union

SUSTAINABLE WATERS

NonHazCity 3

Stratēģiskā un praktiskā redzējuma mijiedarbība

Pašvaldības iespējas...

- Pašvaldībām ir iespēja pieņemt lēmumus par investīcijām ilgtspējīgā būvniecībā
- Pašvaldību stratēģiskajos plānošanas dokumentos iekļautas iniciatīvas inovatīviem risinājumiem
- Veicot stratēģiskās plānošanas aktivitātes, pašvaldība nosaka prasības turpmākajiem būvniecības procesa soļiem
- **Pašvaldība var izvirzīt mērķi, lai sasniegtu augstākas prasības būvniecības projekta ieviešanā!**

Kādas prasības jau noteiktas?

- **Prasības zaļajam publiskajam iepirkumam un to piemērošanas kārtība** (MK Nr.353, 20.06.2017)
 - Izbūves un apdares materiālu izvēle: visi ēkas izbūvei un apdarei izvēlētie materiāli atbilst norādītajiem emisiju limitiem:
 - **Kopējie gaistošie organiskie savienojumi** < 300 µg/m³ 28 dienas pēc iebūves/ieklāšanas
 - **Formaldehīds** < 30 µg/m³
 - Izglītības iestāžu ēkas prasības apdares materiāliem – MK Nr.693, 19.10.2021
- **Būvju vispārīgo prasību būvnormatīvs LBN 200-21**(MK Nr.693, 19.10.2021) :
 - Nekaitīguma prasības būvēm (11.nodaļa)
 - Lieto apdares materiālus, kuru **kopējā gaistošo organisko savienojumu** emisiju līmenis 28 dienas pēc ierīkošanas nepārsniedz 30 µg/m³ un kas nesatur **ftalātus** un **formaldehīdus**
 - Nav pieļaujama **svina un tā savienojumu** izmantošana plastmasas būvizstrādājumos un būvdarbos ...

Iespējas izvirzīt un sasniegt mērķi...

Noteikts mērķa līmenis tiek definēts, izvirzot augstākas prasības, nekā noteikts nacionālajos tiesību aktos

Par būvmateriāliem:

- Ekomarkējums (1.tips): Ziemeļu gulbis (Ziemeļvalstis), Ekopuķīte (ES), un Zilais eņģelis (Vācija)
- Izvērtēti materiāli
- Attiecināms uz dažādām materiālu kategorijām, piem., slodzi nesošie, slodzi nenesošie, apdares materiāli

Par ēkām:

- Nodoms par Eko-sertifikāta iegūšanu
- BREEAM (UK), LEED (ASV), DGNB (Vācija)
- Izvirzīti mērķi par bīstamo vielu samazināšanu, aprites ekonomikas un klimata neitralitātes aspektiem ēkās

Finanšu nodrošinājums

Noteikts tiesību aktos, politisks lēmums, dalība projektos, finanšu iniciatīvas

Politiskais atbalsts

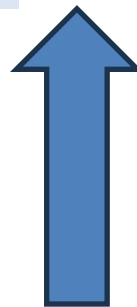
Augstākā vadības līmeņa apņemšanās, paraug-prakses ieviesēji, vēlēšanu solījumu izpilde

Tirgus nodrošinājums

Tirgus izpēte, materiālu piegādes iespējas, servisa nodrošinājums

Sociālais aspekts

Lietotāju apziņas līmenis, uzvedības paradumi, gatavība ilgtspējai

Interaktīva diskusija

1. Kādi ir priekšnoteikumi, lai pašvaldība izvirzītu un sekmīgi sasniegtu augstākas prasības būvprojektos:

Dalībnieku ideju kartēšana par vajadzībām (līmlapiņas):

- 1) Finanšu aspekti
- 2) Politiskais atbalsts
- 3) Tirgus gatavība
- 4) Sociālie faktori

2. Prioritāro priekšnoteikumu izvēle (dalībnieku individuāla balsošana):

zaļais punkts – prioritāri ieviešamas aktivitātes,

sarkanais punkts – aktivitātes ieviešana apgrūtināta

Tikšanās ar pašvaldību speciālistiem, 31.10.2025., Cēsis

Diskusijas rezultāti

Finanšu aspekti

Finanšu aspekti	Prioritāri ieviešamas aktivitātes	Aktivitātes ieviešana apgrūtināta
Atbalsta programmas, ES fondi - Atbalsta instrumenti (programmas, projekti) – dažādas atbalsta programmas, kur iespējams piesaistīt finanšu līdzekļus projektu realizēšanai - Atbalsts no ES fondiem - Finanšu garantijas vietējiem materiālu ražotājiem vai subsīdijas - Samērīgi izcenojumi būvniecības pakalpojumiem (jo, ja pašvaldībai jāiegulda procesā papildus ļoti liels finansējums, idejas var netikt īstenotas pilnā apmērā - Domāšanas mainīšana (skatīšanās tālāk, globālāk, kopskatā)	5	1
Pašvaldību budžets, prioritātes - Pietiekošs finansējums jāparedz budžetā - Kvalitatīvi būvmateriāli nereti ir dārgāki nekā parastie - Apzināts finansējuma plānojums uz izlietojums pēc iespējas mazāka paļaušanās (ieplānošana) uz īstermiņa finansējuma iespējām. - Finansējums paredz ilgāku projektēšanas fāzi (finansējuma proporcionāls sadalījums) - Ilgtermiņa domāšana - Finansējuma piesaiste - Prioritāšu noteikšana, pozicionējot ilgtermiņu, apriti kā prioritāti - Finansējumam jābūt izdalītam vismaz 5 gadus uz priekšu	11	2
Cena iepirkumos Zemākā cena nav primārais kritērijs publiskā iepirkumā, ja reālā tirgus situācija norāda, ka kvalitāte joprojām ir = augstāka cena	0	9

Politiskais atbalsts

Politiskais atbalsts	Prioritāri ieviešamas aktivitātes	Aktivitātes ieviešana apgrūtināta
Dati un faktos balstīta informācija - Lai būtu uz faktiem un datiem balstīta lēmumu pieņemšana, šobrīd nepieciešams veikt papildus monitoringu, un nevis par atsevišķiem aspektiem, bet objektu kopumā - Faktos balstīta izpratne par sasniedzamajiem vides mērķiem (LV un ES līmenī)	4	0
Kompetenti eksperti Kompetentu ekspertu piesaiste lēmumu pieņemšanā	2	8
Informācija politiķiem, diskusijas - Organizēt tikai politiķiem domātas diskusijas par apritīgumu (LPS mērogā) - Politiskais atbalsts, lai vadība saprot problēmu un ieklausās - Ļoti bieži (politiskais atbalsts) saistīts ar pieejamajiem finanšu līdzekļiem - Izpratne par procesiem un to nepieciešamību, arī zināšanas - Domāšanas maiņā (izpratne par procesiem un ieguvumiem)	0	2
Likumdošana - Likumu pārskatīšana, runājot ar iesaistītajām pusēm; samērīgums tajos, birokrātijas mazināšana - Reālistiskas regulas un noteikumi - Ilgtermiņa domāšana - Lēmumu pieņēmēju izpratne un vēlme veikt darbības ilgtspējai - Vadības vēlme, mērķi, - Valstiska līmeņa atbalsts – noteikumi, finansējums ilgtspējas iniciatīvu īstenošanai	0	6
Priekšroka vietējiem ražotājiem - Vietējiem (materiālu) ražotājiem jādod priekšroka - Atbalsts zema oglekļa emisiju materiāliem /m2 vai m3	5	0

Tirgus gatavība

Tirgus gatavība	Prioritāri ieviešamas aktivitātes	Aktivitātes ieviešana apgrūtināta
Nodrošinātība - Tirgū ilgtspējīgiem materiāliem ir jābūt nodrošinātiem vienlīdzīgā apjomā un cenu kategorijā. - Tādu materiālu izvēle, kas būs aktuāla projekta īstenošanas brīdī - Tirgū nav pieejami visi materiāli, kas būtu ieteikti projektā. Jāuzlabo projekts, lai varētu uzbūvēt.	0	11
Tirgus spēlētāju izglītošana - Nepieciešama tālāka izglītošana – gan projektētāju, gan būvnieku, gan materiālu ražotāju - Plašāka informācijas pieejamība - Preču pieejamība - Būvnieku atbildība un zināšanas Domāšanas mainīšana (ne tikai business, bet kopējā atbildība)	4	0
Apmācības, prezentācijas - Apmācīti projektētāji, būvnieki (ne vienmēr iepriekšējās pieredzes prasība nodrošina atbilstošu ekspertu - fokusētas apmācības ilgtspējīgai projektēšanai un būvniecībai) - Būvmateriālu pieejamība vietējā līmenī – tirgus veicināšana, attīstīt ilgtspējīgu būvmateriālu ražošanu	9	0
Priekšizpēte & sarunas - Jāizpēta, vai attiecīgais produkts tiek piedāvāts tirgū – priekšizpēte pirms projektēšanas - Jānoskaidro tirgus gatavība (lai ir atbilstošs piedāvājums) - Finansējums ilgtspējīgu produktu ražošanai - Stigrākas prasības, standartiem - Ilgspējīgi produkti par pieņemamā cenām	3	0

Sociālie faktori

Sociālie faktori	Prioritāri ieviešamas aktivitātes	Aktivitātes ieviešana apgrūtināta
Izpratne, zināšanas - Sabiedrības izpratne par ilgtspējīgu produktu nepieciešamību, ietekmi uz indivīda veselību, vidi - Iesaistīto darbinieku zināšanas un spēja noteikt kritērijus iepirkumam, identificēt vielas, no kurām izvairīties	5	11
Informācija, apmācības - Nepieciešama papildus sabiedrības informēšana un izglītošana - Informēta un izglītota sabiedrība – kāpēc ilgtspējīgai būvniecībai ir nozīme ne tikai publiskajā, bet arī privātajā sektorā - Svarīgi saprast vai ir pietiekoši resursi projektēšanai un būvniecībai - Ne projektētāji, ne būvnieki nav gatavi ieviest visas ZPI prasības, jāprasa pamazām, lai pierod	7	1
Vajadzību apzināšana Projekta mērķu salāgošana ar sabiedrības vajadzībām un vēlmēm	0	1
Labbūtība “Veselas” mājas, ieguvums iedzīvotājiem	1	0
Uzņēmēju izglītošana Uzņēmēju godaprāts un atbildība par saviem darbiniekiem, viņu veselību		

***Tikšanās ar Rīgas pašvaldības
speciālistiem, 29.05.2025., Rīga***

Diskusijas rezultāti

Finanšu aspekti

Finanšu aspekti	Prioritāri ieviešamas aktivitātes	Aktivitātes ieviešana apgrūtināta
ES “zaļā nauda”: - Finansējums ir tieši saistīts ar vides faktoriem, jo ERAF projektos vides prasības ir obligātas	7	0
Definētas prasības: - Precīzāk definēt vēlamu rezultātu saskaņā ar attīstības mērķiem, nevis tikai paļauties uz ārzemju pieredzi	1	2
Atlaides nekustāmā īpašuma nodoklim: - Atbalsts un atlaides sertificētām ēkām to ekspluatācijas laikā (NĪN)	0	6
Atbalsta programmas: - Videi draudzīgu, “zaļu”, apritīgi būvētu ēku atbalsta fonds	3	0
Subsīdijas: - Subsidēt vides nekaitīguma principus atbalstošus produktus - Izvērtēt materiālu grozus atsevišķām pozīcijām un šajās pozīcijās augstākus standartus ieviest kā normu	0	3

Politiskais atbalsts

Politiskais atbalsts	Prioritāri ieviešamas aktivitātes	Aktivitātes ieviešana apgrūtināta
Izpratne vadības līmenī: - Izprotot ieguvumu pret izmaksu (iespējām) palielinājumu (Mājokļu un vides komiteja) - Izpratne vadībā par šiem jautājumiem, politiku lēmums par augstākām ambīcijām	5	6
Pilotprojekti: - Paraugi un pilotprojekti pašvaldībā	3	0
Speciālistu piesaiste: - Saskaņošanas procesa atvieglošana, ja piesaistīts ēkas sertificēšanas atbildīgais speciālists	5	3
Prasības iepirkumos & kritēriji būvēm: - Iestrādāt iepirkuma dokumentos atbilstošas prasības - Noteikt būvju kategorijas, kurās ir visaugstākie <u>eko standarti</u>, piem., bērnodārzi	0	5
Pašvaldību mērs (vadība): - Visu izšķir mēra (vadošās partijas) nostāja. Jāievē gudri mēri. - Vēlēt tikai par kandidātiem tos, kas atbalsta vietējos izejmateriālus	1	8
Apstiprinātas prioritātes stratēģijās: - Ilgtspējas projektu iekļaušana stratēģiskajos dokumentos	0	2

Tirgus gatavība

Tirgus gatavība	Prioritāri ieviešamas aktivitātes	Aktivitātes ieviešana apgrūtināta
Pieprasījuma veicināšana: - Tirgus sekos pieprasījumam!	6	2
Vietējie videi draudzīgi materiāli: - Jāliek lielāks akcents uz Latvijas resursa – kokmateriālu pielietojumu - Jāizvēlas Latvijas eko-produktus būvniecībā	3	3
Standarti & normas: - Izvirzīt prasības un sniegt atbalstu videi draudzīgu būvniecības materiālu ražotājiem, pakalpojumu sniedzējiem	0	2

Sociālie faktori

Sociālie faktori	Prioritāri ieviešamas aktivitātes	Aktivitātes ieviešana apgrūtināta
Pašvaldību speciālistu apmācība: - Pašvaldības speciālistu apmācība (it īpaši svarīga pirmreizējā) tiem, kas nekad nav bijuši uz šādām apmācībām - Informēt iedzīvotājus un profesionāļus, kā ātrāk, efektīvāk sasniegt, atrast informāciju par produktiem un risinājumu atbilstību iecerei	6	1
Iedzīvotāju vides izglītības paaugstināšana: - Iedzīvotāju vides izglītības un informētības līmeņa paaugstināšana - Iedzīvotāju apziņas līmeņa paaugstināšana - Lietotājs “balso ar maciņu”, un šis balsojums nav prognozējams – kas maksā? – ja kāds cits..., ja es pats...	1	1
Mārketing: - Uzlīmes, piespraudes, “Es domāju zaļi!”	0	0

Citi aspekti

Citi aspekti	Prioritāri ieviešamas aktivitātes	Aktivitātes ieviešana apgrūtināta
Kritēriji, prasības telpu lietotājiem: - Pašvaldības bezatlīdzības lietošanā nododamajās telpās noteikt remontdarbu un izmantojamo materiālu kritērijus (nosacījumus)	6	0

Interreg
Baltic Sea Region

Co-funded by
the European Union

SUSTAINABLE WATERS

NonHazCity 3

NonHazCity